

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 22. november 2004 (24.01)
(OR. en)**

15074/04

**CORDROGUE 77
SAN 187
ENFOPOL 178
RELEX 564**

TEATIS

Saatja: Peasekretariaat
Saaja: Euroopa Ülemkogu

Teema: ELi narkostrategia (2005-2012)

Eessõna

1. Euroopa Ülemkogu kutsus nõukogu 17.–18. juunil 2004 hiljemalt 2004. aasta detsembriks kokku leppima ELi uut narkostrategieid käsitlevates ettepanekutes ajavahemikuks 2005–2012. Uue strateegiaga kehtestatud raamistik ja prioriteedid peavad looma aluse kahele järjestikusele neljaaastasele ELi uimastivastasele tegevuskavale.
2. Käesolev uus narkostrategia põhineb eelkõige ELi õiguse aluspõhimõtetel ja toetab igati liidu põhiväärtuste – inimväärikuse, vabaduse, demokraatia, võrdsuse, solidaarsuse, õigusriigi ja inimõiguste – austamist. Narkostrategia eesmärk on kaitsta ja parandada ühiskonna ja üksikisiku heaolu, kaitsta rahva tervist, tagada elanikkonna kõrge turvalisuse tase ning narkoprobleemi tasakaalustatud ja terviklik käsitlemine.
3. Strateegia põhineb samuti asjakohastel ÜRO konventsioonidel (1961. aasta narkootiliste ainete ühtsel konventsioonil, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga, psühhotroopsete ainete konventsioonil (1971) ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastasel konventsioonil (1988)), mis on olulisimad narkoprobleemi käsitlevad õigusaktid. Peale selle kinnitas ÜRO 1998. aasta peaassamblee narkootilisi aineid käsitlenud eriistungil, kui oluline on narkopoliitikas terviklik ja tasakaalustatud lähenemisviis, mille kohaselt narkootikumide pakkumise vähendamine ja nõudluse vähendamine on teineteist tugevdavad elemendid.
4. Strateegia eelnõu koostati ELi ja EÜ kehtivate lepingute raames, võttes aluseks liidu, ühenduse ja liikmesriikide asjaomase pädevuse ning arvestades nõuetekohaselt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Strateegias võetakse samuti arvesse tulevast ELi põhiseadust.

Narkoprobleemiga puututakse kokku eelkõige kohalikul ja riiklikul tasandil, kuid see on globaalne küsimus, millega tuleb tegeleda piiriülevalt. Seetõttu mängib ELi tasandil läbiviidav tegevus olulist rolli. Üldiselt on ELi jõupingutused suunatud kõikide asjaomaste osalejate koordineerimisele. Rahvatervise valdkonnas täiendab ühendus liikmesriikide meetmeid narkootikumidest tulenevate tervisekahjustuste vähendamiseks, kaasa arvatud teavitus- ja ennetustegevus. Keemiliste lähteainete kohta, mida võidakse kasutada ebaseaduslike narkootikumide valmistamiseks, sätestatakse ELi õigusaktides raamistik lähteainetega kauplemise kontrollimiseks nii ühenduse siseselt kui kolmandate riikidega. Rahapesu osas sätestavad ühenduse õigusaktid samuti mitmed meetmed narkokuritegevusest saadud tulu pesu ennetamiseks. Justiits- ja siseküsimuste alal on narkokaubanduse ennetamise ja tõkestamise oluline element politsei, tolli ja õiguskaitseasutuste vaheline koostöö. Sellega seoses on oluline narkokaubandust käsitleva raamotsuse vastuvõtmine, milles kehtestatakse miinimumsätted narkokaubanduse alaste kuritegude kuriteokooseisu tunnuste ja karistuste kohta. Lisaks sellele hõlmavad ELi välissuhete valdkonnas võetavad rahvusvahelised meetmed kombinatsiooni erinevatest poliitilistest algatustest nagu nt narkootikumide vastane tegevuskava ja sellealane dialoog erinevate maailma piirkondadega, ning arenguprogrammide raames antavat abi.

5. Käesoleva Euroopa Liidu strateegia eesmärk on anda lisaväärtust riiklikele strateegiatele, austades sealjuures asutamislepingutes sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Strateegias rõhutatakse, et liikmesriigid peaksid kaaluma, millist mõju nende riiklikud strateegiad avaldavad teistele liikmesriikidele, kuidas riiklikud strateegiad eri liikmesriikides võiksid üksteist toetada ning milline võiks olla selliste strateegiate panus käesoleva Euroopa liidu strateegia eesmärkide saavutamisel. Samuti kavatsetakse jätta ruumi kohalikele, piirkondlikele, riiklikele ja riikidevahelistele arengutele ja võimalustele ning kasutada optimaalselt olemasolevaid ressursse. Arvesse võetakse ka liikmesriikide ja ELi institutsioonide organisatsioonilisi ja finantspiiranguid.
6. Peale selle põhineb käesolev strateegia ELi narkostrategial 2000-2004 ja narkootikumidevastasel tegevuskaval 2000-2004 ning selles on võetud arvesse nii neis sisalduvaid tekste kui tegevuskava vahehindamist, nõukogu vastust vahehindamisele ja lõpliku hindamise tulemusi.

§1. Sissejuhatus

7. Narkoprobleemi võib vaadelda mitmest eri küljest, nt lähtuvalt poliitikast, tervishoiust, teadusuuringutest, igapäevapraktikast või operatiivkoostööst narkokaubanduse tõkestamise valdkonnas. Kõiki neid aspekte tuleb arvesse võtta õigusaktides ja poliitikates, mille kaudu lõpuks kõnealusele küsimusele lähenetakse, ning koondada need ühtsetesse ja järjepidevatesse ettepanekutesse.
8. Praegust narkoolukorda ELis kirjeldatakse Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse (EMCDDA) ja Europoli aastaaruannetes. Vaatamata asjaolule, et narkootikumide tarbimismudelid on ELi 25 liikmesriigis alati eelkõige oma ulatusepoolest üksteisest erinenud, on mõnedes valdkondades esile kerkinud uued probleemid ning puuduvad andmed selle kohta, et narkootikumide tarbimine oluliselt väheneks. Siiski on narkootikumidesttulenevate tervisekahjustuste esinemissagedus ja narkootikumidega seotud surmajuhtumite arv stabiliseerunud ning isegi langenud. Narkomaanidele suunatud ravimeetmete arv on kasvanud ja osutatavad raviteenused mitmekesisunud. Narkootikumide pakkumise alusel võime järeldada, et vaatamata märkimisväärsetele ja sageli edukatele jõupingutustele nii riiklikul kui ELi tasandil, on narkokaubandus endiselt jäänud üheks tulemuslikumaks äriks organiseeritud kuritegelike ühenduste seas ELis. Nimetatud asjaolud rõhutavad aktiivse hoiaku vajalikkust narkoprobleemide lahendamisel eelolevatel aastatel.
9. ELi narkostrategia ja narkootikumidevastase tegevuskava 2000-2004 lõpphindamise tulemustest nähtub, et mõningate praeguse strateegia eesmärkide saavutamisel on tehtud edusamme. Lisaks on paljud praeguses narkootikumidevastases tegevuskavas sätestatud meetmed juba ellu viidud või elluviimisel. Olemasolevatest andmetest ei selgu siiski, et narkootikumide tarbimine oleks oluliselt vähenenud või narkootikumide kättesaadavus märgatavalt halvenenud.

Lõpphindamise tulemuste põhjal võib samuti järeldada, et:

- tuleks sätestada selged ja täpsed eesmärgid ja prioriteedid, mida saaks tulevastes tegevuskavades teisendada rakenduslikeks näitajateks ja meetmeteks, ning selgelt määratletud kohustused ja meetmete rakendustähtajad;
- vaja on jätkuvalt edusamme, et paraneks narkoolukorra järelevalve alase teabe kättesaadavus, kvaliteet ja võrreldavus;

- uue narkostrategia ja tegevuskavade eesmärgid peaksid kajastuma mitmeaastases programmis, mis kindlustaks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala;
- horisontaalse narkoprobleemide töörühma (HDG) tegevus peaks peamiselt keskenduma arengule ja tulevastes ELi narkootikumidevastastes tegevuskavades sätestatud meetmete elluviimise järelevalvele ning töörühma juhtrollile nõukogu teiste töörühmade narkoalase töö kooskõlastamisel.

10. Arvestades asutamislepinguid, teisi olulisi Euroopa strateegilisi dokumente ja viimase aastakümne kogemust, määratleb nõukogu narkootikumidega seoses kaks üldist eesmärki. Need võib kokku võtta järgmiselt:

- ELi eesmärk on kaasa aidata kõrgetasemelise tervisekaitse, heaolu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisele, täiendades liikmesriikide tegevust narkootikumide tarbimise, narkosõltuvuse ning narkootikumidest tulenevate tervisekahjustuste ning ühiskonnale tekitatava kahju ennetamisel ja vähendamisel.
- ELi ja tema liikmesriikide eesmärk on tagada üldsuse turvalisuse kõrge tase, võttes meetmeid narkootikumide valmistamise, piiriülese narkokaubanduse ja narkootikumide lähteainete kõrvalejuhtimise tõkestamiseks ning intensiivistades narkokuritegevuse ennetusmeetmeid ühisel lähenemisviisil põhineva tõhusa koostöö kaudu.

Nimetatud eesmärkide poole püüeldes tunnistab EL oma vastutust ülemaailmsete narkoprobleemide lahendamisel, olles kolmandatest riikidest pärinevate narkootiliste ja psühhotroopsete ainete tarbija, eelkõige aga sünteetiliste narkootikumide tootja ja eksportija, ning on otsustanud nende probleemidega tegeleda.

11. Praegune terviklik, valdkondadevaheline ja tasakaalustatud lähenemine, milles on ühendatud nõudluse ja pakkumise vähendamine, jääb tulevikus narkoprobleemi käsitlemise aluseks liidus. Kõnealune lähenemisviis eeldab koostööd ja kooskõlastamist. Võttes arvesse probleemi horisontaalset laadi, tuleb koostööd ja kooskõlastamist edendada mitte vaid mitmetes valdkondades nagu nt sotsiaalhoolekanne, tervishoid, haridus ning justiits- ja siseküsimused, vaid samuti suhetes mitteliikmesriikidega ja asjaomaste rahvusvaheliste foorumitega. Tasakaalustatud lähenemine narkoprobleemile eeldab ka konsulteerimist

arvukate teaduskeskuste, spetsialistide, asjaomaste valitsusväliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna ja kohalike kogukondadega.

12. Liidu narkostrategias 2005-2012 rõhutatakse olemasolevate vahendite tõhusama kasutamise tähtsust. Kuid samuti toonitatakse selles ELi valmisolekut uute vahendite väljaarendamiseks vastusena strateegia rakendamisel esilekerkivatele väljakutsetele.

Strateegias soovitatakse selgesõnaliselt temaatilist või piirkondlikku lähenemisviisi, mis võib teatud juhtudel osutada asjakohaseks. See tähendab, et liikmesriigid, kes seisavad silmitsi ühise probleemiga, võivad selle tulemuslikumaks ja tõhusamaks lahendamiseks uurida tihedama (operatiiv-)koostöö võimalusi. Teistel liikmesriikidel, kes ei ole samade probleemidega kokku puutunud, on vabadus otsustada, kas osaleda mõnes taolises algatuses või mitte. Nõukogu teavitatakse selliste algatuste puhul toimunud vastavatest arengutest HDG kaudu.

13. Strateegias keskendutakse kahele poliitikavaldkonnale: nõudluse vähendamisele ja pakkumise vähendamisele, ning kahele valdkondadevahelisele küsimusele: rahvusvahelisele koostööle ja teadustööle ning teavitamisele ja hindamisele. Strateegia praktilise rakendamise hõlbustamiseks on koostatud kaks järjestikust käesoleval strateegial põhinevat narkootikumidevastast tegevuskava, milles kirjeldatakse konkreetseid sekkumisi ja meetmeid. Pärast konsulteerimist EMCDDA ja Europoliga kohustub komisjon 2005. aasta alguses esitama Euroopa Parlamendile konsulteerimiseks ja nõukogule kinnitamiseks ettepaneku narkootikumidevastase tegevuskava 2005-2008 kohta. Samuti konsulteeritakse suuremate ekspertgruppidega, spetsialistidega ja kodanikuühiskonna esindajatega.

Komisjon esitab nõukogule läbivaatamiseks iga-aastased eduaruanded tegevuskavas sisalduvate meetmete rakendamise kohta. 2008. aastal korraldab komisjon mõjuhindamise, et teha Euroopa Parlamendile konsulteerimiseks ja nõukogule kinnitamiseks ettepanek teise tegevuskava kohta ajavahemikuks 2009-2012. Ajavahemikul 2009-2012 jätkab komisjon iga-aastaste eduaruannete koostamist ja korraldab 2012. aastal ELi narkostrategiale ja narkootikumidevastasele tegevuskavale üldhinnangu andmise nõukogu ja Euroopa Parlamendi jaoks.

Mõlemad tegevuskavad sisaldavad raamistikku kavandatud meetmete ja nende elluviimise ajakava kohta. Raamistikku võib lähtuvalt iga-aastasest eduaruandest kohandada, kui

tegevuskava kehtimise ajal kerkib ELi narkoolukorras esile mõni oluline muudatus.

14. Võttes arvesse nii praegust narkoolukorda kõigis 25 liikmesriigis kui olukorra erinevusi piirkondade, liikmesriikide ja liikmesriikide rühmade vahel, valitakse tegevuskavadesselisatavad meetmed viie kriteeriumi põhjal:
  1. ELi tasandil võetavatel meetmetel peab olema selge lisaväärtus ning nende tulemused peavad olema mõõdetavad ja realistlikud. Kavandatavad tagajärjed tuleb eelnevalt kindlaks määrata.
  2. Tegevuskavades peab olema selgelt esitatud ajakava, mille jooksul meetmed tuleb ellu viia (eelistatavalt ajavahemikul, milleks tegevuskava on koostatud), ning mainitud, kes konkreetsete meetmete rakendamise ning sealjuures tehtavatest edusammudest teavitamise eest vastutavad.
  3. Võetavad meetmed peavad otseselt kaasa aitama vähemalt ühe strateegias sätestatud eesmärgi või prioriteedi saavutamisele.
  4. Meetmed peavad olema majanduslikult tasuvad.
  5. Igas valdkonnas peab olema piiratud arvul sekkumisi või meetmeid.

15. Narkootikumide nõudluse ja pakkumise vähendamise alased algatused võivad üksteisele mõju avaldada. Komisjonil palutakse seda nõudluse ja pakkumise vähendamise alaste algatuste väljaarendamisel arvesse võtta, eelistades nt sellistele vastasmõjudele keskenduvaid uuringuid ja teabe vahetamist heade tavade kohta. Seoses sellega kasutavad komisjon ja nõukogu pidevalt nii ELi piires (EMCDDA, Europol, Eurojust ja Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustik) kui väljaspool seda (Euroopa Nõukogu ja UNODC) tegevatest ekspertorganisatsioonidest kättesaadavat teavet ja ekspertiisi. Komisjonil, nõukogul ja Euroopa Parlamendil soovitatakse samuti kindlustada oma narkovastaste meetmete selge kooskõlastatus. Nõukogus omab selles osas võtmerolli horisontaalne narkoprobleemide töörühm.

16. 2012. aasta lõpuks tuleks kõikide strateegias määratletud valdkondade prioriteetides edu saavutada. See saavutatakse sekkumiste ja meetmete kaudu üksikute liikmesriikide, liikmesriikide rühmade või ELi kui terviku tasandil koostöös kolmandate riikidega ja selliste rahvusvaheliste organisatsioonidega nagu Euroopa Nõukogu ja Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. Narkostrategia ja narkootikumidevastase tegevuskava hindamise viib läbi komisjon koostöös EMCDDA, Europoli ja liikmesriikidega.

§ 2. Kooskõlastamine

17. Kooskõlastamine on eduka narkostrategie loomisel ja juhtimisel võtmeküsimus. Kümne uue riigi ühinemine Euroopa Liiduga teeb sellest veelgi pakilisema teema. Selle tähtsust rõhutati vastavat valdkonda käsitlevas Euroopa Komisjoni teatises 2003. aasta lõpus¹. Probleemi lahendamisel tervikliku, valdkondadevahelise ja tasakaalustatud lähenemise saavutamiseks tuleks järgnevalt kirjeldatud ELi kooskõlastamismehhanismi edasi arendada, et hõlbustada ja parandada kooskõlastamist kõigil tasandil ning aidata kaasa kõnealuse strateegia eesmärkide ning strateegiast tulenevate tegevuskavade täitmisele. Tegevuskavad peaksid sisaldama meetmeid, mis aitaksid kaasa Euroopa kooskõlastamismehhanismi edasisele arengule.
18. Narkopoliitika kooskõlastamine ELi tasandil peaks toimuma HDG kaudu. HDG ülesanded on esmalt nõukogule vastuvõtmiseks esitatava selge ja sidusa narkopoliitika ettevalmistamine ja teiseks nõukogu nimel asjaomase poliitika elluviimise järelevalve. Selleks kasutab HDG käesoleva strateegia mehhanismi ja strateegias sisalduvaid tegevuskavasid, tagamaks, et ebaseaduslike narkootikumide alal ELi tasandil võetud meetmed oleksid üksteisega ning liikmesriikide tasandil võetud meetmetega õigesti ja tõhusalt kooskõlastatud. Seda rolli täites ei takista HDG teisi töörühmi ja institutsioone nende võimupiirkonda kuuluvate ülesannete täitmisel. Sellest hoolimata peaks HDG:
- jälgima ja vajadusel soodustama kõigi teiste ELi organite narkostrategie seisukohast oluliste ülesannete täitmist;
  - aitama vältida HDG ja teiste organite narkootikumidevastase töö kattumist;
  - juhtima tähelepanu puudustele;
  - vajadusel tegema ettepanekuid algatuste kohta.

---

¹ CORDROGUE 98 / KOM (2003) 681 (lõplik)

19. Võimaldamaks HDG-l tema juhtrolli narkootikumidevastasel võitlusel täita, on vajalik, et teda teavitataks asjaomastest arengutest riiklikul tasandil ning nõukogu teiste töörühmade, nagu politseikoostöö ja tollikoostöö töörühmade, organiseeritud kuritegevuse valdkondadevahelise töörühma, tervishoiu töörühma, majandusküsimuste töörühma ning vajadusel ühise välis- ja julgeolekupoliitika töörühmade tegevusest. Samal ajal tuleb nimetatud töörühmasid mitte ainult teavitada narkostrategia sisust, vaid kaasata neid ka tegevuskavade elluviimisel.
20. Üks valdkondi, kus kooskõlastamine omab suurt tähtsust, on rahvusvaheline (st ELi väline) koostöö. Tõhusam kooskõlastamine on vajalik ka ELi ja tema rahvusvaheliste ning Euroopa partnerite vahel. HDG peaks regulaarselt tähelepanu osutama narkopoliitika välisaspektidele. Ta peaks hoolt kandma teabevahetuse eest ja ette valmistama ELi ühised seisukohad välissuhteid puudutavate ELi narkopoliitika aspektide kohta.
21. Riiklikud ametiasutused, kes vastutavad narkootikumidega seotud küsimuste ja narkopoliitika kooskõlastamise eest, aitavad kaasa ELi tegevuskavade praktilisele elluviimisele riiklike kavade rakendamise raames. Seetõttu on oluline, et kõnealuseid riiklikke ametiasutusi hoitaks üldiselt kursis HDGs toimuvate arengutega (ja vastupidi). Nõukogu eesistuja tagab üldjuhul kaks korda aastas riiklikele narkoalase tegevuse koordinaatoritele või narkoalase tegevuse ja narkopoliitika koordineerimise eest vastutavatele isikutele regulaarsed võimalused kohtumiseks ja riiklike arenguid puudutava teabe vahetamiseks ning tihedama koostöö võimaluste läbivaatamiseks.

§3. Poliitikavaldkond: nõudluse vähendamine

22. Nõudluse vähendamise alal taotletakse ELi narkostrategias 2005-2012 järgmist konkreetset ja kindlakstehtavat eesmärki:

Narkootikumide tarbimise, narkosõltuvuse ja narkootikumidega seotud tervisekahjustuste ja sotsiaalsete riskide mõõdetav vähendamine tõhusa ja tervikliku igakülgse teadmispõhise nõudluse vähendamise süsteemi abil, mis hõlmab ELi liikmesriikides võetavaid meetmeid ennetamise, varajase sekkumise, ravi, kahjude vähendamise, taastusabi ja ühiskonda taasintegreerimise valdkonnas. Narkootikumide nõudluse vähendamise meetmete puhul tuleb arvesse võtta sotsiaalseid ja tervisega seotud probleeme, mis on tingitud ebaseaduslike psühhoaktiivsete ainete tarbimisest ja mitmete eri uimastite segatarbimisest seoses selliste legaalsete psühhoaktiivsete ainetega nagu tubakas, alkohol ja ravimid.

23. Selline nõudluse vähendamise süsteem hõlmab järgmisi meetmeid, mis rakendavad kõiki teaduse viimastel edusammudel põhinevaid võimalusi:

- narkootikumide tarbimise alustamise ennetamine;
- katselise tarbimise regulaarseks tarbimiseks muutumise ennetamine;
- varajane sekkumine riskantsetesse tarbimisharjumustesse;
- raviprogrammide pakkumine;
- rehabilitatsiooni- ja sotsiaalse reintegratsiooni programmide pakkumine;
- narkootikumidega seotud tervisekahjustuste ja sotsiaalsete kahjude vähendamine.

Kõik need meetmed on üksteist täiendavad, neid tuleks pakkuda tervikuna ning lõpptulemusena peaksid need kaasa aitama narkootikumide tarbimise, narkosõltuvuse, narkootikumidega seotud tervisekahjustuste ja sotsiaalsete kahjude vähendamisele.

24. Pidades silmas Euroopa tasandil lisaväärtuse saavutamise vajadust, palutakse nõukogul ja komisjonil pidada järgnevaid valdkondi esmatähtsaks ja käsitleda neid tulevastes tegevuskavades liikmesriikide vaheliste ühismeetmete, teadmiste ja kogemuste edastamise ning tihedama koostöö abil, eelkõige operatiivaladel. Sellega seoses on samuti vajalik arvesse võtta narkootikumide tarbimise eri vormidega (näiteks mitme narkootikumi segatarbimisega) või teatavate eluperioodide ja eriolukordadega (nt varane noorukiiga, rasedus, sõiduki juhtimine narkojoobes) seonduvaid eri tasandi terviseriske.
25. Nõudluse vähendamise alal on määratletud järgmised prioriteedid:
1. Ennetusprogrammidele juurdepääsu ja nende tõhususe parandamine (esialgselt mõjust kuni pikaajalise jätkusuutlikkuseni) ning psühhoaktiivsete ainete tarbimise ohtude ning sellega seotud tagajärgede alase teadlikkuse tõstmine. Neil eesmärkidel peavad ennetusmeetmed hõlmama varajasi riskifaktoreid, avastamist, suunatud ennetustegevust ja perekonna-/ühiskonnapõhist ennetamist.
  2. Juurdepääsu parandamine sekkumisprogrammidele (-meetmetele), eelkõige noorte jaoks, kes kasutavad psühhoaktiivseid aineid katseliselt.
  3. Juurdepääsu parandamine sihtotstarbelistele ja mitmekülgsatele raviprogrammidele, sealhulgas programmidele, mis hõlmavad kombineeritud psühhosotsiaalset ja farmakoloogilist abi. Raviprogrammide tõhususe astet tuleb pidevalt hinnata. Psühhoaktiivsete ainete tarbimisest põhjustatud terviseprobleemide ravist peab saama tervishoiupoliitika lahutamatu osa.
  4. HIV/AIDSi, hepatiidi, muude nakkuste ja haiguste ning narkootikumidest tulenevate tervisekahjustuste ennetamise ja raviga ning sotsiaalsete kahjude ennetamisega seotud teenuste ja neile juurdepääsu parandamine.

§4. Poliitikavaldkond: pakkumise vähendamine

26. Pakkumise vähendamise alal peavad ELi narkostrategia 2005-2012 ja tegevuskavad saavutama aastaks 2012 järgmised konkreetsed kindlakstehtavad tulemused:

Narkootikumide tootmise, narkokaubanduse, narkootikumide lähteainete, sealhulgas ELi imporditavate sünteetiliste lähteainete kõrvaesuunamise, narkokaubanduse ja terrorismi rahastamise ning narkokuritegevusega seotud rahapesu vastaste õiguskaitsealaste sekkumiste ja meetmete tõhususe, efektiivsuse ja nendega seotud teadmistebaasi mõõdetav parandamine ELi ja tema liikmesriikide poolt. Selle saavutamiseks tuleb keskenduda organiseeritud narkokuritegevusele, kasutada olemasolevaid vahendeid ja raamistikke, teha vajadusel piirkondlikku või temaatilist koostööd ja otsida teid narkokuritegevust ennetavate meetmete intensiivistamiseks.

27. ELi kohtute ja õiguskaitse valdkonnas peaks narkostrategia keskenduma järgmistele prioriteetidele ja vastavalt nendele tuleks valida tegevuskavas sisalduvad meetmed:

1. *ELi õiguskaitsealase koostöö tugevdamine nii strateegilisel kui kuritegevuse ennetamise tasandil, edendamaks narkootikumide, nende tootmiseks vajalike lähteainete kõrvaesuunamise, (ELi sisese) piiriülese narkokaubanduse, vastavate kuritegelike võrgustike ja raskete narkokuritegude vastu suunatud operatiivtegevust, austades sealjuures subsidiaarsuse põhimõtet.*

ELi tasandil toimuv õiguskaitsealane strateegiline koostöö ELi tasandil õiguskaitse alal narkootikumide ja nende lähteainete alal peaks eelisolukorras käsitlema nii neid teemasid ja kuritegevuse vorme, millel on mõju ELile tervikuna ja mis sisaldavad seega kõikide liikmesriikide jaoks lisaväärtust. See hõlmab tootmist, ebaseaduslikku (ELi sisest) piiriülest narkokaubandust, neis valdkondades tegutsevaid kuritegelikke võrgustikke ja raskeid narkokuritegusid. Strateegilisi meetmeid ei ole vaja üksnes narkootikumide voolu piiramiseks kolmandatest riikidest ELi, vaid ka narkootikumide voolu piiramiseks ELi kolmandatesse riikidesse.

Kõnealuse prioriteedi elluviimiseks on vaja, et poliitikud ja õiguskaitseasutused nii siseriiklikul kui ELi tasandil parandaksid ja jagaksid oma teadmisi. See on võimalik parimate tavade jagamise, süvalaiendamise ja narkokuritegevuse avaldumisvormide strateegiliste ning operatiivsete analüüside abil. Narkokuritegevuse uute arengute avastamine eespool nimetatud valdkondades mõjutab poliitilist otsustamisprotsessi ning ELi õiguskaitsealaseid prioriteete selles valdkonnas.

Seda eesmärki ei ole võimalik saavutada, tugevdamata kogu ELi piires õiguskaitseorganite koostööd ja vastavaid koostöostruktuure. Erilist tähelepanu tuleks pöörata õiguskaitsele seoses rahapesuga ebaseadusliku narkokaubanduse, narkokaubanduse ja terrorismi rahastamise ning varade konfiskeerimise alal. Selles valdkonnas on vaja täiendavalt uurida Eurojusti kaasamise võimalust.

Raskete kuriteovormide vastaste prioriteetide seadmine asjaomase poliitika kujundamisel ei tähenda, et liikmesriigid ei võiks võtta lisameetmeid (näiteks tänavakuritegevuse tõkestamiseks) kas üksi, koos teiste liikmesriikide ja/või kolmandate riikidega.

2. *Liikmesriikide vahelise õiguskaitsealase koostöö tugevdamine, kasutades olemasolevaid vahendeid ja raamistikke.*

Viimastel aastatel on loodud mitmeid vahendeid ja raamistikke, nt raamotsus, millega kehtestatakse kuriteo koosseisu tunnuste ja karistuste miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri valdkonnas, ühised uurimisrühmad, Euroopa vahistamismäärus, Europol ja Eurojust, rahapesu andmebüroo, vara konfiskeerimise meetmed ning rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsioon ja selle protokollid.

Kõnealused vahendid ja raamistikud tuleks täies ulatuses ära kasutada. Enne uute, kogu ELi hõlmavate meetmete ja määruste kasutuselevõtmist peaksid liit ja liikmesriigid uurima nimetatud meetmete ja vahendite tõhusust, mõju ja potentsiaali. Hoiduma peaks dubleerimisest ja kattumisest ning vahendeid tuleks kasutada optimaalsel moel.

Europoli osa teabe ja luureandmete kogumise ja levitamise kooskõlastamisel sõltub üliolulisel määral liikmesriikidelt saadud andmetest. Tuleb uurida viise, kuidas oleks võimalik parandada selliste andmete süstemaatilist laekumist liikmesriikidelt.

Eriti oluliseks tuleb sellel alal pidada võimalusi, mis loodi 2000. aasta konventsiooniga vastastikuse õiguse koostöö kohta kriminaalasjades ning võtta neid narkokuritegude käsitlemisel arvesse.

3. *Narkootiliste ja psühhotropsete ainete ebaseadusliku impordi ja ekspordi, sealhulgas teiste liikmesriikide territooriumidele, tõkestamine ja karistamine.*

Strateegias rõhutatakse subsidiaarsuse põhimõtte järgimise olulisust, kuid samuti kinnitatakse selles, et järjekindel riiklik kriminaaljälitustegevus kõikides liikmesriikides on ELi ühtse ja usaldusväärse narkootikumidevastase poliitika eeltingimus. Liikmesriigid teevad jõupingutusi riiklike jälitustegevuse standardite ühtlustamiseks.

Strateegia lahutamatu osa moodustab eespool nimetatud raamotsuse (millega kehtestatakse kuriteo koosseisu tunnuste ja karistuste miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiiri valdkonnas) toimimise hindamine, sealhulgas selle mõju hindamine rahvusvahelisele ebaseadusliku narkokaubanduse vastu suunatud õigusalasemale koostööle.

4. *ELi raamistikus õiguskaitse, eeluurimise ja kriminalistika alase koostöö edendamine ELi liikmesriikide vahel, kellel on ühised huvid ja/või samasugused narkootikumidega seotud probleemid.*

Suurem tegutsemisvabadus võiks olla liikmesriikidel, kes seisavad silmitsi samade probleemidega (näiteks lähteainete levik, kokaiini, heroini või kanepi salakaubavedu, sünteetiliste narkootikumide tootmine, eeluurimise ja kriminalistika küsimused), et ühisprojektide raames koos lahendusi otsida. Need jõupingutused tõhustavad eeldatavalt õiguskaitseasutuste, tolli ja kohtute tegevust narkovaldkonnas. Selliseid projekte võiks läbi viia erineval kujul, nt ühisuurimised, uurimismeeskonnad, teabevahetusvõrgustike loomine asjaomastes valdkondades, narkootiliste ainete profileerimise (võrdlusuuringute) projektid või eri teemasid käsitlevad koolitused, seminarid või konverentsid. Sellel alal tuleks täielikult ära kasutada Europoli, Eurojusti ja CEPOLi võimalused. Ühisprojektidest saadud teadmisi ja kogemusi tuleks jagada vastavas nõukogu raamistikus kõigi ELi liikmesriikide, komisjoni, Europoli ja Eurojustiga, et parimaid tavasid saaks rakendada ka mujal.

5. *Mitte ELi riikidele, eelkõige tootjariikidele ja narkootikumide salakaubaveo marsruutidel paiknevatele piirkondadele suunatud õiguskaitsealaste jõupingutuste suurendamine.*

Piirikontrolli kaotamine enamusel ELi sisepiiridest on muutnud ELi ebaseaduslike narkootikumidega kauplemise ja nende lähteainete kõrvaesuunamise valdkonnas veelgi ahvatlevamaks turuks. Kui need on juba liidu piires, võib keelatud toodetega kaubelda enam-vähem vabalt, ilma et see ärataks tolli või riikliku suunitlusega õiguskaitseasutuste tähelepanu. Rahvusvaheline organiseeritud kuritegevus ei tunnista ei riigipiire ega riigivõimu.

Seetõttu tuleks tõhustada Euroopa koostööd ELi sisenevate kõrge riskiteguriga kaupade kontrolli alal ning narkokaubandusega seotud õiguskaitset ELis. Et liitu kuritegelikele organisatsioonidele vähem huvipakkuvaks muuta, peavad õiguskaitse- ja tolliasutused oma vastavatel territooriumidel kontrolli parandama. Riiklikud kontrollmeetmed täiendavad ELi välispiiridel võetavaid meetmeid. Kõnealuse poliitika elluviimiseks peaksid tolli- ja muud õiguskaitseasutused koostööd tegema.

ELi väliste õiguskaitsealaste jõupingutuste puhul on oluline jälgida, parandada ja vajadusel laiendada ELi liikmesriikide kontaktametnike võrgustikku kolmandates riikides. Arvestades nõuetekohaselt ELi aluspõhimõtteid, tuleb võtta aktiivseid meetmeid, et edendada ja laiendada koostööd kolmandate riikide täitevasutustega, andes neile rahalist ja logostilist abi ning kaasates neid ühisprojektidesse, mille raames liikmesriigid jagavad oma teadmisi ja oskusi ühise probleemi lahendamisel. Kõnealuse prioriteedi elluviimisel tuleb täielikult kasutada ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) vahendeid.

§ 5. Valdcondadevaheline teema: rahvusvaheline koostöö

- 28.** Rahvusvahelise koostöö alal taotletakse ELi narkostrategias 2005-2012 järgmist konkreetset ja kindlakstehtavat eesmärki:

Liikmesriikidevahelise ning liikmesriikide ja komisjoni vahelise kooskõlastamise tõhususe ja nähtavuse mõõdetav parandamine, edendades tasakaalustatud lähenemist narkoprobleemile ja narkootikumide lähteainete probleemile suhetes rahvusvaheliste organisatsioonide, rahvusvaheliste foorumite ja kolmandate riikidega. Selle eesmärk on vähendada narkootikumide tootmist ja pakkumist Euroopas ning abistada kolmandaid riike poliitilise ja arengukoostöö raames prioriteetsetes valdkondades narkootikumide nõudluse vähendamisel.

- 29.** Narkoprobleemi globaalne iseloom tekitab vajaduse piirkondlike, rahvusvaheliste ja mitmepoolsete lähenemisviiside järele. Vastavalt jagatud vastutuse põhimõttele tuleb tõhustada kooskõlastamist ja koostööd nii kahepoolset (liidu ja kolmandate riikide vahel) kui rahvusvaheliste organisatsioonide ja foorumite raames.

Samuti nõuab probleemi lahendamise ulatuslikku jõupingutust, mis hõlmab õiguskaitset, narkokultuuride viljeluse tõkestamist, nõudluse vähendamist ja kohalike kogukondade poolt toetatavaid alternatiivseid elatusvahendeid ning alternatiivseid arengualgatusi. Kolmandatele riikidele suunatud uimastiprogrammid on edukad vaid juhul, kui Euroopa Liit ja tema liikmesriigid annavad suurema panuse kõigi nende nelja elemendiga tegelemisel.

30. Välissuhete alal on määratletud järgmised prioriteedid:

1. *Liidu kooskõlastatud, tõhus ja nähtavam tegevus rahvusvahelistes organisatsioonides ja foorumitel tasakaalustatud lähenemisviisi edendamiseks narkoprobleemile.*

EL peaks püüdma laiendada oma poliitilist mõju rahvusvahelisel areenil ja saavutada maksimaalset mõju olemasolevate vahenditega narkootikumide tootmise ja narkokaubanduse tõkestamiseks ning narkootikumide nõudluse ja sellega seotud negatiivsete tagajärgede vähendamiseks.

Liikmesriigid ja komisjon peaksid jätkama konsultatsioone nõukogus, et luua ühine lähenemisviis ja kooskõlastada oma tegevust rahvusvahelistel foorumitel narkoprobleemi käsitlemisel. Kõnealune ühine lähenemisviis peaks – nagu varem – olema suunatud nii jõupingutustele rahvusvahelistes organisatsioonides ja foorumitel nagu Euroopa Nõukogu (Pompidou grupp), UNODC, Dublini rühm, Maailma Tervishoiuorganisatsioon ja UNAIDS kui liidu suhtele kolmandate riikidega.²

---

² Ülemkogu 2003. aasta detsembris vastu võetud järeldustes ELi-ÜRO suhete kohta märgiti muuhulgas, et ülemkogu on otsustanud parandada ELi ÜROle vahendatava sõnumi ühtlustamist oma seisukohtade nõuetekohase esitamise ja toetuse parema kooskõlastamise teel.

2. *Teha jõupingutusi seoses kandidaatriikidega³ ja potentsiaalsete kandidaatriikidega⁴, nagu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevad riigid.*

Liit peaks püüdma julgustada kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike ELi *acquis*'d vastu võtma ja kohaldama ning osalema võimalikult ulatuslikult sellistes olemasolevates struktuurides nagu EMCDDA, Europol ja Eurojust.

3. *Kolmandate riikide, sealhulgas ELi naaberriikide ning tähtsamate narkootikumide tootvate ja narkootikumide transiitriikide abistamine, et vähendada tõhusamalt narkootikumide nõudlust ja pakkumist tihedama koostöö kaudu ELi liikmesriikide vahel, kaasates narkoüksimused üldisesse välis- ja julgeolekupoliitika dialoogi ning arengukoostösse.*

Uued koostöölepingud ELi ja kolmandate riikide vahel peaksid jätkuvalt sisaldama eriklauslit narkootikumide kontrolli alase koostöö kohta. Kõnealune klausel tuleks kohandada asjaomasele piirkonnale või riigile ja see peaks alati põhinema UNGASS 20-l kokkulepitud printsiipidel (tasakaalustatud ja terviklik lähenemisviis, mis põhineb jagatud vastutuse printsiibil). EÜ ja liikmesriikide koostööprogrammide hindamine peaks sisaldama – kui see on asjakohane – narkootikumide kontrolli alaste projektide hindamist.

On selge, et mis tahes poliitika on tõhus vaid siis, kui sellel on selged prioriteedid. ELi narkootikumidevastased tegevuskavad ja teiste riikidega kokkulepitud mehhanismid, eriti ELi, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide vaheline kõrgetasemeline narkootikumidevastase võitlemise mehhanism, peaksid jääma liidu narkootikumide alase koostöö nurgakiviks. ELi jõupingutused peaksid rajanema nii teatud riigi või piirkonna narkoprobleemi tähtsusel liidus kui narkoprobleemi mõjul vastava riigi või piirkonna säästvatele arengule.

---

³ Praegu: Bulgaaria, Rumeenia, Türgi ja Horvaatia*

⁴ Praegu: Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Serbia ja Montenegro, * Horvaatia on jätkuvalt stabilisatsiooni ja assotsiatsiooniprotsessi osalisriik.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata koostööle liidu idapiiri riikidega⁵, Balkani riikidega, Afganistani ja selle naaberriikidega, Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riikidega, Marokoga ja teiste narkotransiidi riikidega.

Narkoprobleemi integreerimine arengukoostösse (sealjuures alternatiivsete elatusvahendite jätkuv edendamine), võib palju kaasa aidata ELi jõupingutuste jätkusuutlikkusele narkootikumide pakkumise ja nende tarbimise tagajärgede vähendamisel.

Lisaks sellele on narkootikumide tootmise ja narkokaubanduse tõhusaks tõkestamiseks jätkuvalt oluline toetus rahvusvahelise politsei- ja tollikoostöö hõlbustamiseks. Selles osas võib olulist rolli mängida piirkondlik koostöö, mis hõlmab kõiki narkootiliste ainete salakaubaveo teatud marsruutidel paiknevaid riike ja võimalikke võtme partnereid, tagades üldiste lahenduste olemasolu.

Euroopa Ühendus ja liikmesriigid püüavad neid prioriteete kajastada oma välissuhete eelarves, sealjuures võimalikel temaatilistel uimastitega seotud eelarveridadel. Liikmesriigid ja komisjon võivad paremini kasutada oma kollektiivseid teadmisi, oskusteavet ja kogemusi narkootikumide alases töös kolmandate riikidega ning peaksidki seda tegema.

§ 6. Valdkondadevaheline teema: teave, uuringud ja hindamine

31. Teave ja uuringud

Teabe ja uuringute alal taotleb ELi narkostrategia 2005-2012 järgmist konkreetset ja kindlakstehtavat eesmärki:

Parem arusaamine narkoprobleemist ja sellele optimaalse vaste väljaarendamine teadmiste baasi ja teadmiste infrastruktuuri mõõdetava ja jätkusuutliku parandamise abil.

---

⁵ Praegu: Vene Föderatsioon, Valgevene ja Ukraina.

Teabe ja uuringute alal on määratletud järgmised prioriteedid:

1. Parandada ELi teadmiste infrastruktuuri narkootikumide alal ja ühendada narkootikumidealased infosüsteemid ning vahendid, mis on välja töötatud ajavahemikul 2000-2004, kasutades täiel määral EMCDDAd ja Europoli.
2. Iga ELi tegevuskava peaks hõlmama ELi tasandil edendatavaid prioriteetude teemasid, võttes arvesse narkoprobleemi kiiret arengut. ELi ja liikmesriikide tasandil tuleks edendada suures ulatuses uuringute tulemuste, kogemuste ja parimate tavade vahetamist ja levitamist, võttes arvesse vastavates rahvusvahelistes organisatsioonides tehtud tööd. Erilist tähelepanu tuleks pöörata spetsialistide väljaõppele ja konsultatsioonidele nii era- kui avalikus sektoris.

32. Hindamine

Hindamise alal taotleb ELi narkostrategia 2005-2012 järgmist konkreetset ja kindlakstehtavat eesmärki:

Selgete juhtnööride andmiseks praegu ELi tasandil toimivate tegevuste ulatuse ja puuduste kohta, peaks hindamine jätkuvalt olema narkoprobleemi käsitlemise lahutamatuks osaks ELis.

Hindamise alal on määratletud järgmised prioriteedid:

Komisjon vastutab strateegia ja tegevuskava pideva ja igakülgse hindamise eest liikmesriikide, EMCDDA ja Europoli toetusel. Hindamine tuleb läbi viia asjakohaste meetodiliste vahendite ja parameetrite abil, võttes arvesse EMCDDA ja Europoli asjakohast tehtud tööd.